

Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1»
с. п. В-Балкария Черекского района КБР
361813 с. В-Балкария. ул. Таулуева 93 тел. 79-2-48, 79-2-25

Творческий конкурс

"Санар кибик туююлдю хакъынгы,
Ёкюл болуп, жакълайса халкъынгы..."

Бюгюлмеген жигерлик

Учащаяся 7 «А» класса

Тауменова Лейля

*Руководитель: Атабиева Зайда Ахмедовна,
учитель балкарского языка и литературы*

2016 г.

Кечгюнчюлюкню юсюнден хапарны мени ыннам

Таукенланы Марико айтханды.

Тилейме, Аллах, жер бла, кек бла,
Жарыкъ кюн бла, ма танг да атар! -
Сыйлы файгъамбар кийген берк бла,-
Туугъан жериме мени къайтар!
Тилейме сенден кече бла, кюн бла,
Жан жулдузум бла, бир кюнде батар,
Сен берген сыйлы ислам дин бла:
О, туугъан жериме мени къайтар!
Халкъ жырдан

1944 жылны 8 мартында бизни таулу халкъыбыз уллу къыйынлыкъ кергенди. Бир хаталары болмай тургъанлай, бизни таулу халкъгъа сатхычла деп, Къазахстанга кечюргендиле. Халкъыбызны къолгъа сауут алалгъан адамлары урушда болгъанда, Малкъаргъа Къызыл Аскерни солдатлары келгендиле. Ала хар юйге кирип, къарт, сабий деп къарамай, юйлеринден сюрюп чыгъара эдиле. Адамлыкълары болгъан солдатла да тюше эдиле.

Огъурлу къартла машиналадан
Жиляп къарайла да артха,
Къайтмазлыкъларын сезе болурла,
Жандан багъалы бу журтха.

Ол къыйынлыкъларны мени ыннам жыйырма жылында кергенди. Эрттенликде-эртте, танг атхынчы, сагъат тертде эшик туююлген таууушха уяндыкъ. Эшикни ачханда, босагъа юсюнде солдатла «Сизни кечюрген этебиз!» - деп турдула. Жолгъа хапчюк, аш, суу алыргъа эки сагъатха эркинлик бердиле. Алай ыннам айтханнга кере, ашлары, суулары да жокъ эди. Нек десегиз, юйлерин кюйдюрген эдиле.

Юйлеринде ючеулен болуп кёчгендиле. Жиляй-жиляй машинада бардыла. Машинадан тюшюрюп мал вагонлагъа кьуйдула. Бек кьыйын эди туугъан жерлеринден айырылгъан. Юйюнгден кетсенг окьуна, артха кьайтыргъа сюесе, кьалай кьыйын болур эди туугъан жерингден, сыйлы кьаяларынгдан кёчерге.

Биз кюнчыгъышха кетип барабыз,
Мал вагонлагъа кьуюлуп.
Къарангы вагонлада жиляй барабыз,
Берюча улуп, ит болуп.
Солургъа хауа, ичерге суу жокъ,
Жолда кьырылып кьалабыз.

Кеп адам елген эди жолда, алай биз баргъан вагонда адам елюп билмейме. Онтерт-онбеш кюнню кючден-мытдан бардыла. Жолда юйлеринден не аш, суу алгъан эселе да аланы ашай бара эдиле. Цаколаны Хаджи шорпа алып келип «Ашагъыз, ашагъыз. Неден этилген шорпа эсе да ашагъыз, аны гюняхын мен алама» - деп шорпа берген эди.

Узакъ жолну бара кетип, Къзахстанга жетдиле. Элте барып степге кьуйдула. Къуппа-къуру жерге, чеп окьуна болмагъан жерге элтдиле. Суу да болмай, тюени, атны аякъ ызындан кир сууну ичип тургъандыла.

Къзахстанда ишлеп тургъандыла. Жюзюм ёсдюрген жерде ишлгендиле кёп заманны. Кьыйын эди ачлай ишлеген. Ишлегенинге кёре ашны да алай бере эдиле. Ишлеялмазча кьарыусузлагъа да бир кесек аш бериле эди .

Ачдан кёп адам ёлген эди Къзахстанда да. Кюннге юч-терт адам ёлмей кьалмай эди. Жер да иги жумушамай, ёлгенлеге кьабыр кьазгъан тынч туююл эди. Юйюрле бла кьырыла эдиле адамла. Адамларыбызны кьарыулары жокъ

эди. Худур этип бермесенг, кьарыусуз болуп, кьазалмай эдиле. Артдан-артха тап да, иги да болгъан эдиле заманла. Алай кьыйын ётдюле онтёрт жыл Кьазахстанда.

Артха Малкьаргъа кёчюргенде бек аз керюнген эдик. Таулу халкьымы, жартысындан кеп адамы Кьазахстанны жерини тюбюнде кьалгъандыла.

**Кьарнаш халкьла, сау кьалыгъыз, кетебиз,
Туз гыржынны бизге халал этигиз.
Кьыргъыз, кьазах, сау кьалыгъыз, саламат,
Кьабырланы сизге этебиз аманат!**

Ол тийреледе дагъыда кёп миллет мудах болгъанды. Алай болгъанлыкьгъа, кёп кьыйынлыкь керген ёхтем халкьым тилин, адетлерин, адамларын да тас этмей сакьлагъанды.